

ภาพสะท้อนของปัญหาสังคมไทยในยุคดิจิทัลที่ปรากฏในงานเขียนเชิง สารคดีท่องเที่ยวของนัวกลม

สุดารัตน์ เทียงไธสง*
อุษา รุ่งโรจน์การคำ**

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาพสะท้อนปัญหาสังคมไทยในยุคดิจิทัลผ่านงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวของนัวกลม” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาภาพสะท้อนของปัญหาสังคมไทยในยุคดิจิทัลที่ปรากฏในงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวของนัวกลม รวมถึงทัศนคติและมุมมองที่นัวกลมประกอบสร้างความจริงทางสังคมสอดแทรกไว้ในงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวของเขาทั้ง 6 เล่ม ผู้วิจัยใช้วิธีเก็บข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหาในงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวทั้ง 6 เล่ม และจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ตัวผู้เขียน ควบคู่ไปกับการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบริบทสังคมไทย (Documentary Source)

ผลการวิจัยพบว่า ภาพสะท้อนปัญหาสังคมไทยในยุคดิจิทัลมีปรากฏในงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวของนัวกลม จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ปัญหาค่านิยมทางวัตถุของคนในสังคม ปัญหาความแปลกแยกและการขาดจิตสำนึกสาธารณะอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมเมือง ปัญหาแหล่งการเรียนรู้และคุณภาพการศึกษา ปัญหาอาชญากรรมอันเกิดจากสื่อลามกอนาจารและค่านิยมทางเพศ ปัญหาการทำงาน ปัญหาศิลปวัฒนธรรมของชาติ และปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อม

สำหรับทัศนคติและมุมมองในการมองโลกที่นัวกลมได้สอดแทรกไว้ในงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวทั้ง 6 เล่ม พบว่า มีการประกอบสร้างความจริงทางสังคมผ่านทัศนคติและมุมมองในด้านต่าง ๆ จำนวน 6 ทัศนคติ ได้แก่ ทัศนคติและมุมมองด้านความเป็นอนิจจัง ความไม่เที่ยง และการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติและมุมมองด้านการให้ความเคารพผู้อื่นและการมีจิตสาธารณะ ทัศนคติและมุมมองด้านการเรียนรู้ ทัศนคติและมุมมองด้านการทำงานทั้งในมิติปัจเจกบุคคลและส่วนรวม ทัศนคติและมุมมองด้านศิลปวัฒนธรรม และทัศนคติและมุมมองด้านสิ่งแวดล้อม

ซึ่งภาพสะท้อนปัญหาสังคมและทัศนคติมุมมองที่พบในงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวของนัวกลมทั้งหมดนั้นพบว่ามีสอดคล้องกัน กล่าวคือ นอกจากนัวกลมจะสะท้อนภาพปัญหาสังคมไทยไว้แล้ว ยังนำเสนอทัศนคติและมุมมองที่สอดคล้องกับปัญหาเหล่านั้น เป็นการกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ถึงปัญหาสังคมไทยในยุคดิจิทัลที่ถูกสะท้อนไว้ อีกทั้งยังเป็นการชี้แนะแนวทางในการลดทอนความรุนแรงของปัญหาเหล่านั้นด้วย

นอกจากนี้ ยังพบว่านัวกลมได้สะท้อนภาพสังคมไทยโดยมีจุดยืนในการเล่าเรื่องที่มองไปจากมุมมองบุรุษที่สาม (The third-person narrator) และจุดยืนที่มองไปจากมุมมองที่เป็นกลาง (The

* นักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

objective) บอกเล่าเรื่องราวที่ได้พบเห็นแล้วสะท้อนภาพสิ่งเหล่านั้นสู่ผู้อ่าน เพื่อชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาในสังคมไทยที่เกิดขึ้น ซึ่งจากลักษณะเด่นของจุดยืนในการเล่าเรื่องทั้งสองรูปแบบนี้ คือ ความเป็นกลางค่อนข้างสูง มีอคติน้อย เนื่องจากการเล่าเรื่องจากมุมมองของคนภายนอก หรือผู้สังเกตการณ์ หรือผู้เล่าที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในเหตุการณ์หรือเรื่องเล่านั้น ๆ ดังนั้นสิ่งที่นักกลมได้ถ่ายทอดออกมาสู่ผู้อ่านจึงเป็นเหมือนภาพสะท้อนความเป็นจริงในสังคมอย่างแท้จริง

สำหรับทัศนะและมุมมองต่าง ๆ ที่นักกลมได้สอดแทรกไว้ในบันทึกการเดินทางของเขา นักกลมได้ใช้จุดยืนในการเล่าเรื่องจากมุมมองของบุรุษที่หนึ่ง (The first person narrator) ซึ่งนักกลมได้เข้าไปมีส่วนร่วม หรือใกล้ชิดกับเหตุการณ์หรือเรื่องเล่าเหล่านั้น ๆ อีกทั้งยังได้ใช้จุดยืนในการเล่าเรื่องแบบผู้รอบรู้ไปหมดทุกอย่าง (The omniscient) ซึ่งมีจุดเด่นที่ผู้เล่าจะรับรู้ได้ถึงความคิด แรงจูงใจ ของผู้คนที่อยู่ในเหตุการณ์นั้น เป็นเหมือนการเล่าเรื่องผ่านประสบการณ์ที่ตัวเองได้รับรู้ได้โดยตรง ฉะนั้น จากลักษณะเฉพาะตัวของวิธีการเล่าเรื่องทั้งสองวิธีการดังข้างต้นนี้ จึงกล่าวได้ว่า ทัศนะและมุมมองในด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้านที่นักกลมได้นำเสนอสอดแทรกไว้ในบันทึกการเดินทางทั้ง 6 เล่มของเขานั้น เป็นเสมือนการประกอบสร้างความจริงทางสังคม เพื่อสื่อสารถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหา หรือการสร้างการรับรู้ถึงปัญหาเหล่านั้นสู่ผู้อ่านนั่นเอง

1. ความเป็นมาและวัตถุประสงค์การวิจัย

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในอดีตสู่ความเป็นไปของสังคมไทยที่ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลในปัจจุบัน เราไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่า “การสื่อสาร” มีส่วนช่วยหล่อหลอมสังคมไทยให้ดำเนินไปแบบที่เห็นกันในทุกวันนี้ ดังจะเห็นได้จากบางเรื่องราวอาจก่อให้เกิดปรากฏการณ์ หรือกระแสทางสังคมที่เป็นผลมาจากการสื่อสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารผ่านสื่อใหม่อย่าง Social Media ปัญหาสังคมที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดปัญหาหนึ่ง คือ การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนด้วยคดีเกี่ยวกับเพศอันมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการได้รับสื่อที่ไม่เหมาะสม เช่น สื่อลามกและภาพโป๊ที่เผยแพร่ผ่านทางสื่อต่าง ๆ รวมทั้งการเล่นเกมส์ต่อสู้อันรุนแรงที่เด็กและเยาวชนติดกันอย่างแพร่หลายทางสื่อออนไลน์ นอกจากนี้ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็วยังส่งผลให้พฤติกรรมในการบริโภคของประชาชนในสังคมไทยเปลี่ยนไป เกิดความนิยมซื้อสินค้าและบริการผ่านทางอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้น เกิดค่านิยมในการใช้บัตรเครดิตในการซื้อสินค้าออนไลน์จนก่อให้เกิดปัญหาหนี้สินค่าง มีการก่อหนี้สินซ้ำซ้อน เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต เกิดความเครียด กลายเป็นวงจรปัญหาสังคมไม่มีที่สิ้นสุด

โดยจากรายงานภาวะสังคมของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2547 – 2557 เป็นระยะเวลา 10 ปี พบว่าสภาพจิตใจของคนไทยยังคงน่าเป็นห่วง มีผู้ป่วยจากการเปลี่ยนแปลงภาวะทางจิตใจเพิ่มขึ้นทุกปี แม้ว่าจะมีอัตราการลดลงอยู่บ้างในช่วงระหว่างปี 2549-2550 แต่ทว่าวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทั้งในระดับโลกและในประเทศไทยในปี 2551 นั้น ส่งผลให้ปัญหาสุขภาพจิตมีแนวโน้มสูงขึ้นเพราะความเครียดจากปัญหาเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อภาวะสังคมไทยในหลายด้าน อัตราการว่างเงินเพิ่มสูงขึ้น เกิดคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินและคดียาเสพติดที่มีมากขึ้น เกิดกลุ่มมิจฉาชีพฉวยโอกาสหลอกลวงแรงงานที่ต้องการหางานทำในลักษณะของ

การค้ำมนุษย์ รวมทั้งเกิดปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาครอบครัวซึ่งอาศัยอยู่กับมารดาหรือบิดาเพียงฝ่ายเดียว เป็นต้น

นอกจากนี้ รายงานภาวะสังคมในปีพุทธศักราช 2553 ยังชี้ให้เห็นว่าการกระทำความรุนแรงต่อเด็กและสตรีมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 11 ทั้งความรุนแรงในครอบครัว สถานศึกษา สถานที่ทำงาน และสถานการณ์ในสังคมทั่วไป ทั้งในลักษณะของการค้ำมนุษย์ ทำร้ายร่างกาย ช่มชืด กระทำชำเรา หรือคุกคามทางเพศ ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้กระตุ้นให้เกิดปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและสตรีที่ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านสุขภาพกายและจิตใจ สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมไทยในปัจจุบันที่กำลังเข้าสู่ยุคแห่งการเสื่อมทางศีลธรรมของมนุษย์ เป็นภาวะวิกฤตทางสังคมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม วัฒนธรรม และการบริโภคสื่อผ่านทางเทคโนโลยีที่ก้าวล้ำนำสมัย แต่ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับการส่งผ่านอาจไม่ถูกต้องเสมอไป

จากทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่สื่อที่มีอยู่อย่างมากมายนั้น กล่าวได้ว่า การสื่อสารเป็นกลไกสำคัญในการสร้าง และหล่อหลอมให้เกิดสังคมที่ดี (กาญจนา แก้วเทพ และคณะ, 2556, น.314) โดยงานเขียนก็ถือเป็นทางหนึ่งการสื่อสารที่เสมือนเป็นกระจกสะท้อนสภาพสังคมที่ผู้ประพันธ์ได้ทำการสื่อสารสู่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลงานของนักเขียนนามปากกา *นวิกรม* นับได้ว่าเป็นหนึ่งในงานเขียนที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นอย่างมากในปัจจุบัน ซึ่งงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยว หรือบันทึกการเดินทางของนวิกรมนั้นมีทั้งหมด 6 เล่ม ได้แก่ โตเกียวไม่มีขา กัมพูชาปริศนาเดียว เนปาลประมาณสะดือนั่งรถไฟไปตุ๋เย็น ลอนดอนไดอารี่ฯ 1.1 และความฝันที่มันสุดท้าย

งานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวของนวิกรมนั้น ไม่เพียงแต่นำเสนอแง่มุมของบันทึกการเดินทางท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ลักษณะเด่นที่สำคัญ คือ การสอดแทรกไว้ซึ่งทัศนะ มุมมองในการมองโลกและการใช้ชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาของสังคมไทยในยุคดิจิทัลผ่านการสื่อสารด้วยภาษา และการเปรียบเทียบให้เห็นภาพอย่างชัดเจน ดังนั้นงานวิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1) เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนของปัญหาสังคมไทยในยุคดิจิทัลผ่านงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของนวิกรม

2) เพื่อวิเคราะห์ทัศนะและมุมมองในการมองโลกและการดำเนินชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ ที่ปรากฏในงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของนวิกรมในฐานะที่เป็นการประกอบสร้างความจริงทางสังคม เพื่อสร้างการรับรู้ถึงปัญหาสังคมไทยในยุคดิจิทัลในปัจจุบันให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้อ่านและคนในสังคม

2. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล (Textual Analysis) จากบันทึกการเดินทางของนวิกรมทั้ง 6 เล่ม ได้แก่ โตเกียวไม่มีขา กัมพูชาปริศนาเดียว เนปาลประมาณสะดือนั่งรถไฟไปตุ๋เย็น ลอนดอนไดอารี่ 1.1 และความฝันที่มันสุดท้าย นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาทำการจัดหมวดหมู่ พร้อมทั้งทำการศึกษาริบทของสังคมไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2556 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่บันทึกการเดินทางเหล่านี้ถูกประพันธ์และตีพิมพ์ เชื่อมโยงกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) นวิกรม ซึ่งเป็นผู้ประพันธ์ โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลใน 3 ส่วน แบ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิ ดังนี้

ข้อมูลทุติยภูมิ

1. การวิเคราะห์เนื้อหาในงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยว ทั้ง 6 เล่ม ของนั้วกลม ได้แก่ โตเกียวไม่มีชา กัมพูชาพริบตาเดียว เนปาลประมาณสะตือ นั้งรถไฟไปตุ้เยิน ลอนดอนไดอารี่ 1.1 และความฝันที่มันสุดท้าย ซึ่งงานเขียนดังกล่าวทั้ง 6 เล่ม ถูกประพันธ์และตีพิมพ์ในช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2556 (โดยระยะเวลาในการวิเคราะห์เนื้อหาดังกล่าวเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2560 จนถึง วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2560)

2. การวิเคราะห์บริบททางสังคมในช่วงปีที่ปรากฏอยู่ในงานเขียนดังกล่าว ซึ่งเป็นข้อมูลจากรายงานภาวะสังคมไทย ตั้งแต่ปี 2547 – 2556 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สังกัดสำนักงานนายกรัฐมนตรี

ข้อมูลปฐมภูมิ

การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประพันธ์ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิด เน้นการแสดงทัศนะ และมุมมองที่มีต่องานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยว และทัศนะ มุมมองที่มีต่อโลกและมนุษย์ ซึ่งอาจมีส่วนในการกำหนดเนื้อหาที่สื่อสารผ่านงานเขียนทั้ง 6 เล่มดังกล่าว โดยระยะเวลาในการสัมภาษณ์ เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 จนถึง วันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560

ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งเป็นการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน ได้แก่ แหล่งข้อมูลเอกสาร และแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคลทั้งจากตัวผู้ประพันธ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์และตอบคำถามนำวิจัยของการวิจัยครั้งนี้ว่า สารคดีท่องเที่ยวของนั้วกลมสามารถสะท้อนสภาพปัญหาสังคมในยุคดิจิทัลได้อย่างไร และสารคดีท่องเที่ยวของนั้วกลมสอดแทรกไว้ซึ่งพรรณนะ มุมมองในการมองโลกและการใช้ชีวิตในแง่มุมต่างๆ อันเป็นการประกอบสร้างความจริงทางสังคมอย่างไร

3. ผลการวิจัย

3.1. ภาพสะท้อนของปัญหาสังคมไทยในยุคดิจิทัลผ่านงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวของนั้วกลม

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า พบภาพสะท้อนปัญหาสังคมไทยทั้งหมด 7 ปัญหา ได้แก่ ปัญหาค่านิยมทางวัตถุของคนในสังคม ปัญหาความเป็นสังคมเมืองอันก่อให้เกิดความแปลกแยก และการขาดจิตสำนึกสาธารณะ ปัญหาแหล่งการเรียนรู้ และคุณภาพการศึกษา ปัญหาการทำงาน ปัญหาอาชญากรรมอันมีสาเหตุมาจากสื่อลามกอนาจาร ปัญหาศิลปวัฒนธรรมของชาติ และสุดท้าย ปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อม

โดยภาพสะท้อนปัญหาค่านิยมทางวัตถุของคนในสังคม ภาพสะท้อนปัญหาความเป็นสังคมเมืองอันก่อให้เกิดความรู้สึกแปลกแยกและการขาดจิตสำนึกสาธารณะ และภาพสะท้อนปัญหาชีวิตการทำงาน เป็นภาพสะท้อนของปัญหาสังคมไทยในยุคดิจิทัลที่มีปรากฏในบันทึกการเดินทางของนั้วกลมเป็นจำนวนมากที่สุด ซึ่งพบได้ในบันทึกการเดินทางจำนวน 3 เล่มเท่ากัน รองลงมาคือ ภาพสะท้อนปัญหาแหล่งการเรียนรู้และคุณภาพการศึกษา และปัญหาอาชญากรรมอันเกิดจากสื่อลามกอนาจารและค่านิยมทางเพศ มีปรากฏในบันทึกการเดินทางจำนวน 2 เล่ม และสุดท้าย ภาพสะท้อนปัญหาด้านศิลปวัฒนธรรม

ของชาติ และภาพสะท้อนปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อม สามารถพบได้ในบันทึกการเดินทางเพียงเล่มเดียวเท่านั้น

ในส่วนเนื้อหาของบันทึกการเดินทางแต่ละเล่ม ผู้วิจัยพบว่า บันทึกการเดินทางเรื่องโตเกียวไม่มีชา เป็นบันทึกการเดินทางที่ผู้วิจัยพบภาพสะท้อนของปัญหาสังคมไทยปรากฏอยู่มากที่สุด คือ พบภาพสะท้อนปัญหาสังคมมากถึง 5 เรื่อง จากจำนวนภาพสะท้อนปัญหาทั้งหมด 7 เรื่อง ทั้งนี้อาจเป็นด้วยสาเหตุที่ว่าบันทึกการเดินทางเรื่องโตเกียวไม่มีชา เป็นบันทึกการเดินทางที่มีแก่นเรื่อง (Theme) ที่ไม่ชัดเจนนัก กล่าวคือ ผู้เขียน หรือนักกอลไม่ได้มีการวางแก่น หรือโครงเรื่อง หรือแม้กระทั่งคิดว่าล่วงหน้าว่าจะเขียนอะไร เป็นเสมือนการบันทึกภาพความเป็นจริงของสังคมญี่ปุ่นที่นักกอลได้นำเสนอสะท้อนกลับสู่สังคมไทยอย่างแท้จริง เพราะเป็นสิ่งที่ผู้เขียนบันทึกภาพเหตุการณ์ สภาพสังคมที่ไปพบเจอ แล้วบอกเล่าเรื่องราวออกมาสู่ผู้อ่าน เป็นเสมือนกระจกสะท้อนภาพสังคมให้ผู้อ่านได้เห็น ดังเช่นตามหลักแนวคิดเรื่องงานเขียนเชิงสารคดี และหลักทฤษฎีภาพสะท้อนได้กล่าวไว้ อีกทั้งในบันทึกการเดินทางเล่มอื่นๆ ผู้เขียนหรือนักกอล เริ่มมีการกำหนดโจทย์ หรือเริ่มมีการกำหนดแก่นเรื่องที่จะเขียน มีเป้าหมายในการเขียนมากขึ้น จึงทำให้ปรากฏภาพสะท้อนปัญหาในปริมาณที่น้อยกว่า

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่านักกอลมีวิธีการเล่าเรื่องในการสะท้อนภาพปัญหาสังคมไทยอยู่ 2 ลักษณะ คือ นักกอลใช้จุดยืนในการเล่าเรื่องที่มองไปจากมุมมองบุรุษที่สาม (The third-person narrator) เป็นการเล่าเรื่องจากสิ่งที่ผู้เล่า หรือนักกอลได้พบเห็นแต่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องเล่า หรือเหตุการณ์เหล่านั้น ซึ่งผู้เล่าหรือนักกอลจะไม่สามารถล่วงรู้ถึงสิ่งที่อยู่ภายในตัวละคร หรือผู้คนในสถานการณ์นั้นๆ ได้ เสมือนเป็นการเล่าให้ผู้อ่านได้รับรู้ในสิ่งที่เห็นมาเพียงเท่านั้น คือ รู้อะไรมา ก็พูดหรือเล่าออกอย่างนั้น และลักษณะที่สอง คือ จุดยืนในการเล่าเรื่องจากมุมมองที่เป็นกลาง (The objective) เป็นวิธีการเล่าเรื่องที่ไม่ปรากฏตัวผู้เล่าในลักษณะบุคคล แต่เป็นการเล่าเรื่องจากมุมมองคนวงนอกที่สังเกตและรายงานเหตุการณ์ ซึ่งมีจุดเด่น คือ จะมีความเป็นกลาง มีอคติน้อยลง โดยลักษณะทั้งสองรูปแบบนี้สามารถพบได้อย่างเด่นชัดในบันทึกการเดินทางเรื่องโตเกียวไม่มีชา ซึ่งเป็นบันทึกการเดินทางที่พบภาพสะท้อนปัญหาสังคมไทยในยุคดิจิทัลมากที่สุด

3.2. ทักษะ มุมมองในการมองโลกและการดำเนินชีวิตในแง่มุมต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวของนักกอล ในฐานะที่เป็นการประกอบสร้างความจริงทางสังคม เพื่อสร้างการรับรู้ถึงปัญหาสังคมไทยในยุคดิจิทัลในปัจจุบันให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้อ่านและคนในสังคม

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักกอลมักจะมีการนำเสนอทักษะและมุมมองอยู่ในทุกตอนของบันทึกการเดินทางทั้ง 6 เล่มของเขา ซึ่งเป็นลักษณะเด่นในงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวของนักกอล โดยทักษะและมุมมองที่ปรากฏทั้งหมดในบันทึกการเดินทางทั้ง 6 เล่ม ได้แก่ ทักษะและมุมมองในการมองโลกเรื่องความเป็นอนิจจังและการเปลี่ยนแปลง ทักษะและมุมมองในเรื่องการให้ความเคารพผู้อื่นและการมีจิตสำนึกสาธารณะ ทักษะและมุมมองในเรื่องแหล่งการเรียนรู้ ทักษะและการมุมมองด้านการทำงานในมิติที่เป็นปัจเจกบุคคลและส่วนรวม ทักษะและมุมมองในด้านศิลปวัฒนธรรม และทักษะและมุมมองในเรื่องสิ่งแวดล้อม

โดยที่คณะผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ ที่ปรากฏในบันทึกการเดินทางทั้ง 6 เล่มของนิวกอม จะเห็นได้ว่าที่คณะและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการงานทั้งในมิติปัจเจกบุคคลและส่วนรวม เป็นที่คณะและผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้วิจัยพบได้มากที่สุด ซึ่งสามารถพบได้ในบันทึกการเดินทางจำนวน 5 เล่ม

รองลงมา คือ ที่คณะและผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องความเป็นอนิจจังและการเปลี่ยนแปลง ตามมาด้วยที่คณะและผู้ทรงคุณวุฒิทางสังคมในเรื่องของการให้ความเคารพผู้อื่นและการมีจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งสามารถพบที่คณะทั้งสองเรื่องได้ในปริมาณที่เท่ากัน คือ พบในบันทึกการเดินทางจำนวน 4 เล่มด้วยกัน และที่คณะและผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องการเรียนรู้ พบในบันทึกการเดินทางจำนวน 2 เล่ม ตามลำดับ

สำหรับที่คณะและผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องศิลปวัฒนธรรม และที่คณะและผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องสิ่งแวดล้อม เป็นที่คณะและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีปรากฏในปริมาณน้อยที่สุด กล่าวคือ ผู้วิจัยพบที่คณะทั้งสองเรื่องนี้ในบันทึกการเดินทางเพียงหนึ่งเล่มเดียวเท่านั้น และยังปรากฏอยู่ในบันทึกการเดินทางเล่มเดียวกันด้วย นั่นคือ บันทึกการเดินทางเรื่องนั่งรถไฟไปตุ๋เยิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาส่วนใหญ่ของบันทึกการเดินทางเรื่องนี้ ไม่เพียงแต่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตเพียงเท่านั้น แต่นิวกอมยังมีการเชื่อมโยงเข้าสู่สถานการณ์และสิ่งต่างๆ รอบตัวมากขึ้น อีกทั้งช่วงเวลานี้นิวกอมได้เขียนบันทึกการเดินทางเรื่องนี้เป็นช่วงที่เขาอยู่ในวัยทำงาน เป็นผู้ใหญ่มากแล้ว การเดินทางไปทำงานยังต่างแดนและวัยวุฒิที่เพิ่มขึ้นนี้ อาจทำให้เนื้อหาโดยรวมของบันทึกการเดินทางค่อนข้างมีขอบเขตที่กว้างมากขึ้น จึงทำให้พบที่คณะและผู้ทรงคุณวุฒิหลากหลายด้านมากขึ้น ซึ่งในบันทึกการเดินทางเรื่องนั่งรถไฟไปตุ๋เยิน สามารถพบที่คณะและผู้ทรงคุณวุฒิมากถึง 4 เรื่องด้วยกัน

จากที่คณะและผู้ทรงคุณวุฒิที่นิวกอมได้นำเสนอไว้ในบันทึกการเดินทางทั้ง 6 เล่มนี้ สามารถกล่าวได้ว่า เป็นการเสนอแนะแนวทางเพื่อขจัดหรือลดทอนความรุนแรงของปัญหาสังคมต่างๆ ที่ได้สะท้อนภาพปัญหาไว้ในงานเขียนบันทึกการเดินทาง ซึ่งที่คณะและผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวนี้ นิวกอมได้สื่อสารเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดการรับรู้ถึงปัญหาสังคมในแต่ละด้าน ดังเช่น ที่คณะในเรื่องการทำงานที่นิวกอมได้นำเสนอไว้ว่า ผู้คนในสังคมการทำงานในปัจจุบันมีทัศนคติด้านลบมากขึ้น และเมื่อผู้วิจัยศึกษาบริบททางสังคมก็พบสถานการณ์การระบายความอัดอั้นในการทำงานในโลกโซเชียลได้อย่างชัดเจนในปัจจุบัน หรือ ที่คณะในเรื่องการให้ความเคารพผู้อื่น และการมีจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งที่คณะในเรื่องนี้ผู้วิจัยพบได้มากในบันทึกการเดินทางเรื่องความฝันที่มันสุดท้าย ซึ่งเป็นบันทึกการเดินทางที่นิวกอมมีความตั้งใจส่งสารบางอย่างสู่ผู้อ่านท่ามกลางบริบทสังคมในขณะนั้น

นอกจากนี้ จุดยืนในการเล่าเรื่องที่นิวกอมได้นำมาใช้ในการนำเสนอที่คณะและผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 6 ด้าน ที่มีปรากฏในบันทึกการเดินทางทั้งหมด 6 เล่มนั้น พบว่า มีอยู่ด้วยกัน 2 ลักษณะ คือ 1.จุดยืนในการเล่าเรื่องที่มองไปจากมุมมองของบุรุษที่หนึ่ง (The first person narrator) เป็นวิธีการที่ผู้เล่าวางตัวเองเข้าไปอยู่กับตัวเอกของเรื่อง กล่าวคือ ผู้เล่าหรือนิวกอมอยู่ในเหตุการณ์หรือมีส่วนร่วมในเรื่องเล่านั้นๆ ซึ่งจุดเด่นของการเล่าเรื่องลักษณะนี้ คือ ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ ผู้ฟังหรือผู้อ่านได้รับรู้ถึงความนึกคิดและอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ซึ่งหนึ่งในตัวละครนั้นก็คือผู้เล่า หรือนิวกอมนั่นเอง ลักษณะที่สอง คือ จุดยืนในการเล่าเรื่องแบบผู้รอบรู้ไปหมดทุกอย่าง (The omniscient) เป็นวิธีการเล่าเรื่องที่มีจุดร่วมกันกับวิธีการเล่าเรื่องในอีก 3 ลักษณะ ซึ่งลักษณะพิเศษของวิธีการเล่าเรื่องเช่นนี้ คือ ผู้เล่าจะมีลักษณะหยั่งรู้ไปหมดทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นความนึกคิด แรงจูงใจ ความรู้สึกของตัวละคร ซึ่งจะอธิบายให้ผู้ชมหรือผู้อ่านได้

รับรู้ได้หมด โดยทัศนคติและมุมมองต่างๆ ที่ปรากฏในบันทึกการเดินทางของนักวอลนัท ถือได้ว่าเป็นเสมือนการชี้แนะแนวทางเพื่อให้เกิดการรับรู้ถึงปัญหา ซึ่งไม่ได้ทำการชี้แนะแนวทางในการแก้ปัญหาไว้อย่างชัดเจนมากนัก แต่เป็นการใช้วิธีการให้ความรู้ด้วยการบอกเล่าเรื่องราวเพื่อสร้างการรับรู้ให้เกิดแก่ผู้อ่านโดยการเล่าให้ว่าประเทศต่างๆ ที่เขาได้ไปพบเจอนั้นมีแนวทางในการปฏิบัติ หรือแก้ปัญหาสังคมเช่นไร จึงกล่าวได้ว่า นักวอลนัทได้ใช้วิธีการนำเสนอทัศนคติและมุมมองผ่านเรื่องเล่า เพื่อสร้างความเป็นจริงทางสังคมสู่ผู้อ่านตามหลักทฤษฎีการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคม

4. อภิปรายผลการวิจัย

4.1 งานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวเกี่ยวกับสังคม

งานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวของนักวอลนัทได้สะท้อนภาพปัญหาสังคมไทยในด้านต่างๆ สู่ผู้อ่านผ่านการเล่าเรื่องถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่นักวอลนัทได้พบเจอระหว่างการเดินทาง โดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของผู้คนในสังคม หรือการสนทนาระหว่างเขาและผู้คนในท้องถิ่น ซึ่งงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับสังคม เพราะเป็นเสมือนกระจกสะท้อนสภาพความเป็นอยู่ของสังคมนั้นๆ เป็นการบันทึกข้อเท็จจริงที่ผู้เดินทางประสบพบเจอแล้วนำมาบอกเล่าเรื่องราวในด้านต่างๆ รวมถึงชีวิตความเป็นอยู่ สังคม และลักษณะโดยรวมด้านจิตใจของคนในสังคม โดยนักวอลนัทได้นำเอาภาพสังคมในท้องถิ่นต่างๆ มาเชื่อมโยงเข้าสู่สังคมไทย โดยภายหลังจากการประมวลข้อมูลในทุกด้านดังกล่าวและตีความเนื้อหาในบันทึกการเดินทางของนักวอลนัท ทั้ง 6 เล่มแล้ว ทำให้พบลักษณะของสังคมในวรรณกรรม 2 ลักษณะ กล่าวคือ สังคมส่วนแรกเป็นสังคมจำลองที่ผู้แต่งตั้งใจจำลองมาใส่ไว้ในงานวรรณกรรม และลักษณะที่สอง คือ สังคมในจินตนาการที่ผู้แต่งสร้างขึ้น ซึ่งภาพสะท้อนปัญหาสังคมที่มีปรากฏในงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวของนักวอลนัททั้ง 6 เล่มนั้น ถือเป็นสังคมจำลองที่นักวอลนัทได้นำเสนอต่อผู้อ่าน เป็นปัญหาสังคมที่ถูกจำลองมาจากความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคม ส่วนสังคมในลักษณะที่สอง คือ สังคมในจินตนาการที่ผู้แต่งได้สร้างขึ้นนั้น ก็คือทัศนคติและมุมมองในด้านต่างๆ ที่นักวอลนัทได้ประกอบสร้างขึ้นเพื่อให้เกิดการรับรู้ถึงปัญหาสังคม เป็นสารที่ผู้ประพันธ์หรือนักวอลนัทต้องการส่งมายังผู้อ่านนั่นเอง

4.2 รูปแบบการเล่าเรื่อง

นอกจากนี้ ยังพบว่านักวอลนัทได้ใช้รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาต่างๆ ในบันทึกการเดินทางทั้ง 6 เล่มนั้น ด้วยวิธีการเล่าเรื่องราวที่ประสบพบเจอตลอดการเดินทางในประเทศต่างๆ เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นภาพ และเป็นการชักจูงผู้อ่านให้เสมือนเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย โดยพบว่า นักวอลนัทมีวิธีการเล่าเรื่องราวต่างๆ ใน 4 ลักษณะ ได้แก่

1. จุดยืนผู้เล่าที่มองไปจากมุมมองของบุรุษที่หนึ่ง (The first person narrator) เป็นวิธีการเล่าเรื่องที่ผู้เล่า นำตัวเองเข้าไปกับตัวเอกของเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ถึงความคิดและอารมณ์ความรู้สึกของเขาและคู่สนทนา เป็นต้น

2. จุดยืนผู้เล่าที่มองไปจากมุมมองของบุรุษที่สาม (The third-person narrator) เป็นวิธีการเล่าเรื่องที่ผู้เล่าจะเล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเอก ซึ่งไม่ใช่ตัวผู้ประพันธ์เองโดยตรง ซึ่งวิธีการนี้ผู้เล่าจะไม่ล่วงรู้ถึงสิ่งที่อยู่ภายในตัวละคร

3. การเล่าเรื่องจากมุมมองที่เป็นกลาง (The objective) เป็นวิธีการเล่าเรื่องที่ไม่ปรากฏตัวผู้เล่าในลักษณะบุคคล แต่เป็นการเล่าจากมุมมองคนวงนอกที่สังเกตและรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นกลางตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง และปล่อยให้ผู้อ่านหรือผู้ชมได้ตัดสิน

4. การเล่าเรื่องแบบผู้รอบรู้ไปหมดทุกอย่าง (The omniscient) เป็นวิธีการเล่าเรื่องที่มีผู้เล่าเรื่องจะเคลื่อนย้ายจุดยืนไปเรื่อย ๆ ลักษณะพิเศษ คือ ผู้เล่าจะมีลักษณะหยั่งรู้ไปหมดทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นความนึกคิด แรงจูงใจ ความรู้สึกของตัวละคร ซึ่งจะอธิบายให้ผู้อ่านได้ล่วงรู้ได้หมด ซึ่งจุดยืนในการเล่าเรื่องในลักษณะที่ 4 นี้ พบได้มากที่สุดฉบับบันทึกการเดินทางท่องเที่ยวของนักวอลท์ 6 เล่ม

กล่าวโดยสรุปได้ว่า นักวอลท์ได้สะท้อนภาพสังคมไทยโดยมีการใช้วิธีการเล่าเรื่องผ่านมุมมองบุรุษที่สาม (The third-person narrator) และวิธีการเล่าเรื่องจากมุมมองที่เป็นกลาง (The objective) บอกเล่าเรื่องราวที่ได้พบเห็นแล้วสะท้อนภาพสิ่งเหล่านั้นสู่ผู้อ่าน เพื่อชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาในสังคมไทยที่เกิดขึ้น ซึ่งจากลักษณะเด่นของวิธีการเล่าเรื่องทั้งสองรูปแบบนี้ คือ มีความเป็นกลางค่อนข้างสูง มีอคติน้อย ดังนั้นสิ่งที่นักวอลท์ได้ถ่ายทอดออกมาสู่ผู้อ่านจึงเป็นเหมือนภาพสะท้อนความเป็นจริงในสังคมอย่างแท้จริง ซึ่งตรงกับคำอธิบายของกาญจนา แก้วเทพ และคณะ (2556, น.311) ที่กล่าวไว้ในทฤษฎีภาพสะท้อนว่า องค์ประกอบของเนื้อหาในสื่อเหล่านั้น เป็นภาพตัวแทนความเป็นจริงในสังคมในแต่ละบริบท

สำหรับทัศนคติและมุมมองต่าง ๆ ที่นักวอลท์สอดแทรกไว้ในบันทึกการเดินทางของเขา นักวอลท์ได้ใช้วิธีการเล่าเรื่องจากมุมมองของบุรุษที่หนึ่ง (The first person narrator) ซึ่งนักวอลท์ได้เข้าไปมีส่วนร่วมหรือใกล้ชิดกับเหตุการณ์หรือเรื่องเหล่านั้น ๆ อีกทั้งยังได้ใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบผู้รอบรู้ไปหมดทุกอย่าง (The omniscient) ซึ่งมีจุดเด่นที่ผู้เล่าจะรับรู้ได้ถึงความนึกคิด แรงจูงใจ ของผู้คนที่อยู่ในเหตุการณ์นั้น เป็นเหมือนการเล่าเรื่องผ่านประสบการณ์ที่ตัวเองได้รับรู้ได้โดยตรง ฉะนั้น จากลักษณะเฉพาะตัวของวิธีการเล่าเรื่องทั้งสองวิธีการดังกล่าวข้างต้นนี้ จึงกล่าวได้ว่า ทัศนคติและมุมมองในด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้านที่นักวอลท์ได้นำเสนอสอดแทรกไว้ในบันทึกการเดินทางทั้ง 6 เล่มของเขานั้น เป็นเสมือนการประกอบสร้างความจริงทางสังคมสู่ผู้อ่าน ทั้งนี้เพราะทัศนคติและมุมมองต่าง ๆ เหล่านั้น ได้ถูกถ่ายทอดจากมุมมองของผู้เขียนหรือนักวอลท์ ที่มีตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์นั้น ๆ ด้วยเสมอ ซึ่งนักวอลท์มักมีการใช้ “ภาษา” มาเป็นภาพตัวแทนแสดงถึงความนึกคิด อารมณ์ เพื่อชักจูงและเชื่อมโยงผู้อ่านไปสู่สิ่งที่นักวอลท์ต้องการสื่อสาร นั่นก็คือ แนวทางในการแก้ไขปัญหา หรือการสร้างการรับรู้ถึงปัญหาเหล่านั้นนั่นเอง ดังเช่นที่กาญจนา แก้วเทพ และคณะ (2550, น.166) ได้กล่าวถึงจุดยืนของผู้เล่าเรื่องไว้ว่า เป็นปัจจัยที่สำคัญมากอีกประการหนึ่งของการประกอบสร้างความจริงของเรื่องเหล่านั้น ทัศนคติของผู้เล่าเรื่องย่อมจะมีผลต่อวิธีการเลือกส่วนเสี้ยวต่าง ๆ มาเล่าอย่างแน่นอน

4.3 ภาพสะท้อนปัญหาสังคมไทยในยุคดิจิทัลที่มีปรากฏในงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวของนักวอลท์

ภาพสะท้อนปัญหาสังคมทั้ง 7 ด้านที่พบในบันทึกการเดินทางทั้ง 6 เล่มของนักวอลท์นั้น นักวอลท์ได้เล่าเรื่องราวจากประสบการณ์ต่าง ๆ ผ่านปลายปากกาของเขาสู่ผู้อ่าน เป็นการนำเสนอความเป็นจริงของชีวิตผ่านวรรณกรรม สะท้อนความเป็นจริงของโลกภายนอกกรอบตัว ซึ่งเป็นไปตามหลักแนวคิดของนักภาษาศาสตร์ในยุคดั้งเดิม และนักวอลท์ยังได้นำเอาสิ่งที่เขาพบเจอเหล่านั้นเชื่อมโยงกลับมาสู่บริบท

สังคมไทย เพื่อสะท้อนภาพปัญหาสังคมไทยในยุคดิจิทัลในแต่ละด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะนิวกลม หรือ ผู้ประพันธ์เป็นบุคคลหนึ่งที่อยู่ในสังคมไทยที่มีปัญหาสังคมในหลากหลายด้านรวมทั้งปัญหาทั้ง 7 ด้านนี้ ด้วย เมื่อออกเดินทางและได้พบกับสิ่งต่าง ๆ ภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ในประเทศเหล่านั้น จึงทำให้เกิดการรับรู้ ตีความ และเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่พบเจอผสมรวมเข้ากับประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งก็คือสภาพปัญหาที่มีอยู่ในบริบทสังคมไทย แล้วสะท้อนออกมาในมุมมองที่เป็นปัญหาสอดคล้องกับที่ ประคอง เจริญจิตรกรรม (2551, น.8) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้แต่งเป็นบุคคลหนึ่งในสังคมซึ่งได้รับผลกระทบต่อเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้น ผู้แต่งย่อมแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับสังคมไว้ในงานเขียนด้วย ด้วยเหตุนี้ เนื้อหาของวรรณกรรมก็จะสะท้อนความเป็นจริงของสังคม สิ่งที่สังคมดำเนินอยู่ในขณะนั้น

อีกทั้งเมื่อพิจารณาตามคุณลักษณะของการเล่าเรื่องดังที่ ฟิชเชอร์ (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ และคณะ, 2550, น.162-163) ได้กล่าวไว้ถึง “เหตุผลที่ดี” ที่มนุษย์นำมาใช้ในการเล่าเรื่อง เพื่อสะท้อนภาพความจริง โดยเหตุผลที่ดีนั้น จะประกอบไปด้วยความน่าเชื่อถือ และความสอดคล้องกันของเรื่อง ทำให้เห็นว่า นิวกลมได้นำเอาประสบการณ์ทั้งที่พบเจอในระหว่างการเดินทาง และประสบการณ์จากปัญหาที่ได้สัมผัสในบริบทสังคมไทย มาใช้เป็น “เหตุผลที่ดี” ในการเล่าเรื่องเพื่อสะท้อนภาพปัญหาสังคมไทยในยุคดิจิทัลสื่อสารออกมาสู่ผู้อ่าน และเมื่อพิจารณาตามแนวคิดทฤษฎีภาพสะท้อนในยุคหลังที่เน้นศึกษาถึงสิ่งที่ชุกช่อนอยู่ในเนื้อหา ดังเช่นที่กาญจนา แก้วเทพ และคณะ (2556, น.314) ได้กล่าวไว้ว่า การพิจารณาถึงความตั้งใจของผู้ส่งสารที่แฝงไว้ในเนื้อหา จะทำให้ทราบถึงสารที่ผู้ผลิต หรือผู้เขียนต้องการทำการสื่อสารออกมา ก็ยิ่งชัดเจนว่า ภาพสะท้อนปัญหาสังคมไทยในยุคดิจิทัลที่มีปรากฏในบันทึกการเดินทางของนิวกลมทั้ง 6 เล่มนั้น เป็นภาพสะท้อนปัญหาที่มีอยู่ในบริบทสังคมไทยในปัจจุบันอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ จะสังเกตได้ว่า ภาพสะท้อนปัญหาสังคมไทยที่ปรากฏในบันทึกการเดินทางของนิวกลมนี้ บางปัญหาเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานแล้วในสังคม แต่ไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าใด ปัญหาเหล่านั้นกลับยังไม่ได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้นเท่าที่ควร แม้บริบทสังคมในภายหลังจะพบว่าปัญหาในบางเรื่องได้มีการพยายามแก้ไขบ้างแล้วก็ตาม อย่างเช่น ปัญหาแหล่งการเรียนรู้ที่ปรากฏในบันทึกการเดินทางเรื่อง โตเกียวไม่มีชา ซึ่งบริบทสังคมไทยในขณะนั้นยังไม่มีแหล่งการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่มากพอ และเมื่อพิจารณาบริบทสังคมในช่วงเวลาต่อมา ก็พบว่าเกิดการสร้างแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติมมากขึ้นทั้งจากภาครัฐและเอกชน แต่ประเด็นสำคัญคือ ผลกระทบในด้านคุณภาพการศึกษาของคนในสังคมโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนยังคงเป็นปัญหาสำคัญในสังคมไทยในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงมองว่า ปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในบันทึกการเดินทางของนิวกลมนี้ หากลองพิจารณาอย่างละเอียดจะพบจุดเชื่อมโยงของปัญหา ดังเช่น ปัญหาอาชญากรรมที่มาจากสื่อลามกอนาจารที่ไม่เพียงแต่มีสาเหตุมาจากการเสพสื่อลามกเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ปัญหาดังกล่าวยังมีปัจจัยในด้านอื่น ๆ เป็นสาเหตุร่วมของปัญหาควบคู่ไปด้วย เช่น ปัญหาการเลี้ยงดูบุตร เป็นต้น ซึ่งภาพสะท้อนสังคมไทยในยุคดิจิทัลที่นิวกลมได้สะท้อนไว้นั้นก็มักเป็นภาพสะท้อนในแง่ลบที่เป็นปัญหาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ไม่ปรากฏภาพสะท้อนสังคมในเชิงบวก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะด้วยภูมิหลังของผู้แต่ง หรือนิวกลมนั้นเกิดและโตมาในครอบครัวของชนชั้นกลาง มีฐานะทางเศรษฐกิจและ

สังคมอยู่ในระดับปานกลาง ดังที่ตัวเขาเองได้เคยกล่าวถึงครอบครัวของเขาไว้ในบันทึกการเดินทางเรื่องเนปาลประมาณสัปดาห์ ซึ่งทั้งตัวเขาและครอบครัวได้ดำเนินวิถีชีวิตไปตามกลไกต่างๆ ของสังคมที่ถูกกำหนดโดยโครงสร้างส่วนบน (Superstructure) เช่น การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม การทำงานภายใต้กฎข้อบังคับของบริษัท ฯลฯ อีกทั้งด้วยอาชีพของเขาที่เป็นนักโฆษณาที่มักต้องเร่งรีบ และในบางครั้งต้องทำงานภายใต้แรงกดดันและการแข่งขัน สิ่งเหล่านี้เสมือนข้อมูลที่ถูกฝังอยู่ในจิตใต้สำนึกของเขาซึ่งส่งผลต่อความคิด ทศนคติ และพฤติกรรมของนักกลมอย่างปฏิเสธไม่ได้ ดังนั้นเมื่อนักกลมได้ออกเดินทางและสะท้อนภาพสังคมในบ้านเมืองอื่นๆ กลับเข้าสู่สังคมไทย ภาพสะท้อนที่เขาได้นำเสนอออกมาสู่ผู้อ่านจึงถูกนำเสนอในมุมมองที่เป็นปัญหาหรือมุมมองด้านลบเป็นส่วนใหญ่

อีกทั้งยังพบว่า ภาพสะท้อนที่นักกลมได้นำเสนอในบางครั้งไม่ได้มีการเอ่ยถึงสังคมไทยโดยตรง แต่ใช้วิธีการบรรยายสภาพแวดล้อมของสังคมเมืองไทยที่ทำให้ผู้อ่านสามารถรับรู้ได้อย่างชัดเจนว่าสังคมนั้นคือประเทศไทยนั่นเอง วิธีการเช่นนี้เป็นการใช้ความหมายร่วมที่ผู้อ่านหรือทุกคนในสังคมสามารถรับรู้และเข้าใจตรงกัน

4.4 การประกอบสร้างความจริงทางสังคมผ่านทัศนะและมุมมองในการมองโลกในงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวของนักกลม

การใช้ระบบความหมายร่วมนี้พบว่านักกลมได้นำเอามาใช้ในการนำเสนอทัศนะและมุมมองในด้านต่างๆ ของเขาที่มีปรากฏในบันทึกการเดินทางทั้ง 6 เล่มอยู่บ่อยครั้ง กล่าวคือ นักกลมได้นำเอาวิธีการเล่าเรื่องผ่านประสบการณ์การเดินทางของเขาในต่างแดนมาใช้ในการนำเสนอทัศนะและมุมมองในด้านต่างๆ ตามหลักแนวคิดเรื่องการเล่าเรื่อง (Narrative) ดังที่ John Fiske (อ้างถึงในพิชญ์รักษ์ ปีตาทะสังข์, 2548, น.21) ได้กล่าวไว้ว่า การเล่าเรื่องนั้นมีการผลิตความหมายของสาร (Message) โดยนักสื่อสารเป็นผู้สร้างสัญลักษณ์สร้างความหมายเพื่อให้คนในสังคมเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นทุกมุมโลก ให้ทุกคนเห็นและเข้าใจในสิ่งที่ต้องการให้เข้าใจ ดังจะเห็นได้ชัดในผลการวิจัยเรื่องทัศนะและมุมมองในด้านต่างๆ ที่นักกลมได้สอดแทรกไว้ในบันทึกการเดินทางทั้ง 6 เล่มของเขาซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเด่นของงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยว หรือบันทึกการเดินทางของนักกลม สอดคล้องกับผลวิจัยของกันยารัตน์ ผ่องสุข ในงานวิจัยเรื่อง การศึกษาเนื้อหาและกลวิธีทางภาษาในงานเขียนเชิงสารคดีท่องเที่ยวของนักกลม ซึ่งกันยารัตน์ ได้สรุปผลวิจัยไว้ว่า บันทึกการเดินทางท่องเที่ยวของนักกลมมีการนำเสนอทัศนะของตนเองมากกว่าการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และแม้แต่การนำเสนอข้อมูลท่องเที่ยวบางครั้ง นักกลมก็ยังสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่ประเด็นทัศนะเกี่ยวกับโลกและชีวิตไว้ด้วย ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมจากผลวิจัยของกันยารัตน์ในประเด็นของการประกอบสร้างความจริงทางสังคมที่มีอยู่ในทัศนะและมุมมองในการมองโลกแง่มุมต่างๆ ของนักกลม

ดังเช่นทัศนะและมุมมองในเรื่องชีวิตการทำงาน ซึ่งเป็นทัศนะและมุมมองที่พบได้ในปริมาณที่มากที่สุด กล่าวคือ พบได้ในบันทึกการเดินทางจำนวน 5 เล่ม โดยทัศนะและมุมมองในเรื่องชีวิตการทำงานนี้ นักกลมได้นำเสนอไว้ในแง่มุมของการให้กำลังใจ สร้างกำลังใจเพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตและการทำงาน อีกทั้งยังนำเสนอมุมมองที่มุ่งเน้นให้คนทำงานมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมในแง่บวกแก่ผู้อ่าน เพื่อลดปัญหาสังคมการทำงานในปัจจุบันที่ดู

เหมือนว่าในสังคมปัจจุบันผู้คนมีความสุขในการทำงานน้อยลง ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าตัวผู้เขียนหรือนักกอลมเองนั้น ก็อยู่ในช่วงวัยทำงานที่เคยมีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท หรือลูกจ้างมาก่อน เป็นกลุ่มคนชนชั้นกลางที่เคยมีประสบการณ์ภาวะกดดันในการทำงาน การถูกกดขี่จากนายจ้าง เคยอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ต้องเร่งรีบ และการแข่งขันที่รุนแรงในสังคมการทำงานในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมในยุคดิจิทัล ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ถือเป็น “ประสบการณ์ร่วม” ที่ผู้แต่งหรือนักกอลมได้เคยสัมผัสเช่นเดียวกับผู้อ่านหรือคนในสังคม ซึ่งเมื่อนักกอลมได้ออกมาทำอาชีพอิสระ คือการเป็นนักเขียน เขาจึงได้ผลิตความหมายหรือสร้างจิตสำนึกป้อนสู่มวลชน ดังเช่นที่ศนะและมูมมอองในด้านการทำงานและด้านอื่น ๆ ที่พบในบันทึกการเดินทางท่องเที่ยวทั้ง 6 เล่มของเขา ซึ่งบันทึกการเดินทางของนักกอลมนั้นถือว่าเป็นสื่อมวลชนที่มีส่วนหล่อหลอมและมีอิทธิพลต่อกระบวนการรับรู้ทางจิตใจของมนุษย์หรือผู้คนในสังคม ที่ผู้เขียนจะประกอบสร้างความจริงบางอย่างจากมุมมองของผู้ประพันธ์ ดังเช่นที่สุรเดช โชติอุดมพันธ์ (2551, น.2) ได้กล่าวถึงเรื่องอำนาจของผู้เขียนไว้ว่า นักเขียนยังเปรียบเสมือนผู้มีอำนาจในการ “ใส่ความหมาย” ลงไปในตัวบทต่างๆ เป็นภาพตัวแทนที่อาจแสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์ หรือวิธีการมองโลกของแต่ละยุคแต่ละสมัยหรือของแต่ละกลุ่มชน ผู้เขียนเป็นตัวกำหนดกรอบให้และให้ความหมายกับสิ่งรอบข้าง โดยนักกอลมได้ใช้บันทึกการเดินทางของเขาที่ถือเป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งซึ่งมีอำนาจในการแพร่กระจายความคิด หรือเป็นผู้สร้างสำนึกร่วมทางความคิด หรือแม้กระทั่งอาจเป็นผู้จัดระเบียบความคิดด้วยก็เป็นได้

กระบวนการประกอบสร้างความจริงทางสังคมและอำนาจของผู้เขียนเช่นนี้ ปรากฏให้เห็นลักษณะดังกล่าวอย่างชัดเจนในบันทึกการเดินทางเรื่องความฝันที่มันสุดท้าย ซึ่งผู้เขียนพยายามใส่ความหมายในเรื่องของอิสระทางความคิดและการเคารพผู้อื่นไว้เกือบทุกตอนจนเป็นจุดเด่นในบันทึกการเดินทางเล่มนี้ ทั้งนี้เป็นเพราะในช่วงปี พ.ศ. 2556 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่นักกอลมได้ประพันธ์งานเขียนชิ้นนี้ขึ้นนั้น เป็นช่วงเวลาที่สังคมไทยกำลังคุกรุ่นไปด้วยความขัดแย้งทางความคิดของคนในชาติอย่างรุนแรง ลักษณะเช่นนี้เป็นไปดังที่ วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2541, น.199) ได้กล่าวไว้ว่า นักประพันธ์ทุกคนย่อมเขียนไปตามความคิดเห็นและมโนคติของตนโดยรู้สึกตัวหรือไม่ก็ตาม ทั้งหมดนี้ย่อมแสดงโลกทัศน์ หรือท่าทีของนักประพันธ์ที่มีต่อโลก และเพื่อนมนุษย์ ฉะนั้น วรรณคดี หรือวรรณกรรมไม่ใช้การแสดงออกเพียงเท่านั้น แต่เป็นการสื่อสารด้วย

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ภาพสะท้อนปัญหาสังคมไทย และที่ศนะและมูมมอองในด้านต่างๆ ที่นักกอลมได้นำเสนอไว้ในบันทึกการเดินทางทั้ง 6 เล่ม จึงเป็นเสมือนการสื่อสารสู่ผู้อ่านเพื่อให้เห็นถึงปัญหาของสังคมในยุคดิจิทัล และสร้างการรับรู้ อีกทั้งยังเป็นการชี้แนะแนวทางในการแก้ปัญหา หรือลดทอนความรุนแรงและผลกระทบของปัญหานั้นผ่านที่ศนะและมูมมอองในด้านต่างๆ ที่ได้สอดแทรกไว้ โดยใช้วิธีการเล่าเรื่องผ่านประสบการณ์ ภาพเหตุการณ์ หรือบทสนทนาระหว่างเขากับผู้คนในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นการใช้ภาพตัวแทนผ่านสัญลักษณ์ที่เป็นตัวอักษรประกอบสร้างความจริงทางสังคมขึ้นเพื่อมุ่งหวังให้ผู้อ่านเกิดการรับรู้ถึงปัญหาทางสังคม ซึ่งมีส่วนในการทำให้สังคมพัฒนาไปในแนวทางที่ดีขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ, พีระ จิโรสภณ, สมสุข หินวิมาน, จันทนา ทองประยูร, รสชงพร โกมลเสวิน, กมลรัตน์ อินทรทัศน์, และธิดิพัฒน์ เอี่ยมนิรันดร์. (2556). *ประมวลสาระชุดวิชา ปรัชญา นิเทศศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 8-15* (พิมพ์ครั้งที่ 5). นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- กาญจนา แก้วเทพ, ภัสวาลี นิตเกษตรสุนทร, ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์, ชยพล สุทธิโยธิน, วรวัฒน์ จินต-กานนท์, และอวยพร พานิช. (2550). *เอกสารการสอนชุดวิชา การสร้างสารในงานนิเทศศาสตร์ หน่วยที่ 1-7* (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประคอง เจริญจิตรกรรม. 2551. *หลักการเขียนวิจารณ์วรรณกรรม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิชญ์รักษ์ ปิตาทะสังข์. (2548). *การเล่าเรื่องและการสร้างความจริงทางสังคมในข่าวคลื่นยักษ์ สึนามิ*. (ปริญญาานิพนธ์). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาฯ
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. 2541. *วรรณคดี และวรรณคดีวิจารณ์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ธรรมชาติ.
- ศศิกัญจน์ กสิวัฒน์. (2550). *การนำเสนอภาพตัวแทนและค่านิยม “ความเป็นหญิงยุคใหม่” ในนิตยสาร คีโอดีที่มีผลต่อทัศนคติของผู้อ่าน*. (ปริญญาานิพนธ์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
- สิรินาถ ฉัตรทอง. (2549). *เพลงลูกทุ่ง : ภาพสะท้อนค่านิยมในสังคมไทย*. (ปริญญาานิพนธ์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุภา จิตติวสุรัตน์. (2545). *การสร้างความหมายทางสังคมและการรับรู้ “ความจริง” ในภาพยนตร์อิงเรื่องจริง*. (ปริญญาานิพนธ์). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาฯ
- สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2551). *บทบรรณาธิการ : วาทกรรม ภาพแทน อัตลักษณ์. วารสารอักษร-ศาสตร์*, 37 (1), 2-5
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สังกัดสำนักงาน นายกรัฐมนตรี. 2548. *รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่ และภาพรวมปี 2547*. ปีที่ 2 ฉบับที่ 1, สืบค้นวันที่ 26 มกราคม 2558, จาก <http://www.nesdb.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สังกัดสำนักงานนายกรัฐมนตรี. 2549. *รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่ และภาพรวมปี 2548*. ปีที่ 3 ฉบับที่ 1, สืบค้นวันที่ 26 มกราคม 2558, จาก <http://www.nesdb.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สังกัดสำนักงานนายกรัฐมนตรี. 2550. *รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่ และภาพรวมปี 2549*. ปีที่ 4 ฉบับที่ 1, สืบค้นวันที่ 26 มกราคม 2558, จาก <http://www.nesdb.go.th/>

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สังกัดสำนักงานนายกรัฐมนตรี.
2551. รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่ และภาพรวมปี 2550. ปีที่ 5 ฉบับที่ 1, สืบค้นวันที่
26 มกราคม 2558, จาก <http://www.nesdb.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สังกัดสำนักงานนายกรัฐมนตรี.
2552. รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่ และภาพรวมปี 2550. ปีที่ 6 ฉบับที่ 1, สืบค้นวันที่
26 มกราคม 2558, จาก <http://www.nesdb.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สังกัดสำนักงานนายกรัฐมนตรี.
2553. รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่ และภาพรวมปี 2552. ปีที่ 7 ฉบับที่ 1, สืบค้นวันที่
26 มกราคม 2558, จาก <http://www.nesdb.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สังกัดสำนักงานนายกรัฐมนตรี.
2554. รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่ และภาพรวมปี 2553. ปีที่ 7 ฉบับที่ 5, สืบค้นวันที่
26 มกราคม 2558, จาก <http://www.nesdb.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สังกัดสำนักงานนายกรัฐมนตรี.
2555. รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่ และภาพรวมปี 2554. ปีที่ 9 ฉบับที่ 1, สืบค้นวันที่
26 มกราคม 2558, จาก <http://www.nesdb.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สังกัดสำนักงานนายกรัฐมนตรี.
2556. รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่ และภาพรวมปี 2555. ปีที่ 10 ฉบับที่ 1, สืบค้น
วันที่ 26 มกราคม 2558, จาก <http://www.nesdb.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สังกัดสำนักงานนายกรัฐมนตรี.
2557. รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่งปี 2557. ปีที่ 11 ฉบับที่ 2, สืบค้นวันที่ 26
มกราคม 2558, จาก <http://www.nesdb.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สังกัดสำนักงานนายกรัฐมนตรี.
2557. รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสองปี 2557. ปีที่ 11 ฉบับที่ 3, สืบค้นวันที่ 26
มกราคม 2558, จาก <http://www.nesdb.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สังกัดสำนักงานนายกรัฐมนตรี.
2557. รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสามปี 2557. ปีที่ 11 ฉบับที่ 4, สืบค้นวันที่ 26
มกราคม 2558, จาก <http://www.nesdb.go.th/>
- อัญมณี ภักดีมवलชน. (2552). การสื่อสารภาพตัวตนของคูกชายในภาพยนตร์ไทย : ศึกษากรณี
ภาพยนตร์เรื่อง “น.ช.นักโทษชาย”. (ปริญญาานิพนธ์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อภิรัตน์ รัตนานนท์. (2547). กระบวนการสร้างความเป็นจริงทางสังคมของตัวละครนางร้ายใน
ละครโทรทัศน์. (ปริญญาานิพนธ์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์